

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
PETEK
18. AVG.
1989

Letnik XLIV.
Štev. 60 (2483)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil.
3000 din.

P. b. b.

Greenpeace zabetoniral cev BBU

Aktivisti skupine Greenpeace so izvedli nenavadno akcijo v Ziljici pri Podkloštru: cev za odplake podjetja BBU, ki sodi k skupini VÖEST-Alpine, so zapolnili z betonom in tako protestirali proti močnemu onesnaževanju okolja. BBU namreč po tem kanalu odvaja vse preveč strupenih snovi v bližnjo Ziljico in Ziljo. V odplakah so med drugim svinec, cink, kadmij in celo arzen.

To je bila druga tovrstna akcija Greenpeaca, ki je na podoben način že pred dvema leti opozoril na močno onesnaževanje okolja, ki ga povzroča BBU. Že tedaj so njegovi aktivisti ugotovili, da to onesnaževanje ogroža celo zdravje ljudi.

Prav zaradi tega je še posebej občutno, da koroške oblasti (s predstavniki vlade vred) v vprašanju zaščite okolja ravnajo očitno z dvojno mero. Medtem ko so na primer od tovarne Obir na Rebrci zahtevali takojšnjo prenehanje proizvodnje, se v primeru podjetja v Ziljici zadovoljujejo s splošnimi odredbami. Tako tudi dejstvo, da BBU z zadnjih dveh letih ni investirala v čistilne naprave za svoje strupene odplake, ni imelo posledic.

Impulzi za vaško življenje

Društveniki Slovenskega prosvetnega društva Šentjanž v Rožu skrbijo za poživitev vaškega življenja. Potem ko so pred nadavnim uprizorili gledališko uspešnico „Dobrniki in požigalci“, so minulo nedeljo na dvorišču Tišlerjeve gostilne že tretjič izvedli takozvani vaški praznik, ki naj bi na sproščen način zblížal sosesčino.

Z jedmi na žaru in s pijačo so vaščanom „privezali dušo“, da se je lažje sprostila ob zvokih harmonike, klarineta, saksofona in petju Lojza in Tonča.

V pravi lov na srečo se je razvilo kegljanje na travniku, kjer so za prvo nagrado borili odrasli obeh spolov.

Med tem pa so otroci tekmovali v spretnostnih igrah, metali žoge v vedra, lovili ravnotežje pri hoji po opekah, z zaprtimi očmi iskali slalomsko linijo med steklenicami, jih polnili z vodo....

(nadaljevanje na str. 4)

Na vaškem prazniku v Šentjanžu so otroci tekmovali v spretnostnih igrah. foto: V. Wieser

Mednarodna javnost obsoja koroško uradno politiko!

Nizozemska liberalna stranka menda na letakih označuje Koroško na čelu z deželnim glavarjem Haiderjem za „deželo neonacistov“ ter poziva Nizozemce, naj ne letujejo na Koroškem. Haider se teh očitkov nervozno otepa, grozi s tožbami, najvil pa je, da bo skupaj z avstrijskim turistično-propagandnim društvom obiskal Nizozemsko, kjer bo podal „pravo sliko o sebi in Koroški“. Sploh pa da je te akcije sposobna le „nepomembna“ li-

beralna stranka Nizozemske, ki se hoče s tem profilirati...

Deželni turistični referent Koschat (SPÖ) je v imenu svoje stranke zavrnil trditve, da je Koroška „dežela neonacistov“ in od zunanjega ministristva zahteval, naj to uredi po diplomatski poti. SPÖ pa je dodala, da „Koroško na čelu s Haiderjevo FP v mednarodni javnosti pač lažje napadajo“. Ob tej razpravi pa so postala očitna tudi določena nasprotja med Haiderjem in koalicijskim partnerjem Zer-

nattom (VP), ki je v tej zvezi zahteval, naj se Haider distancira od dvomljivih odlomkov v Grenzlandjahrbuch.

V tej zvezi se postavlja vprašanje, zakaj SPÖ in Zernatto od deželnega glavarja že prej nista zahtevala, naj se distancira od spornega zbornika, in če bosta SPÖ in ÖVP tudi v bodoče dejansko nastopali proti taki politiki, npr. če bo šlo za nove napade proti manjšini ali za Haiderjeve nastope v krogu nemškonačionalnih sil.

Zdaj jih je očitno mednarodna kritika prisilila k razmišljanju, in to kljub temu, da je eden izmed ustanoviteljev „Avstrijskega komiteja“ na Nizozemskem van Bemmelten v intervjuju za SV (berite ga na 2. strani) dejal, da obtožujočih letakov sploh še niso delili. Sicer pa se strinjamo s komentatorjem „Standarda“, ki pravi, naj Haider svoje ideološko zadržanje razjasni najprej na Koroškem, ne pa na stroške davkoplačevalcev v inozemstvu!

PREBERITE

- 2 Ekskluzivni intervju: Struick van Bemmelen
- 2 Južna Koroška prikrajšana za sprejem oddaj RTV Ljubljana
- 3 Mednarodni obzornik
- 4 Heute im Slovenski vestnik
- 5 Turistična atrakcija: rudnik svinca in cinka
- 6 Slovenska prireditve v Vrbi
- 8 Železna Kapla dobila podjunske derbi s Selami

Slovenijo na Celovškem sejmu letos zastopajo obrtniki, ki z razliko od prejšnjih let svoje blago lahko tudi prodajajo. Prej si je bilo robo iz Slovenije običajno mogoče samo ogledati in naročiti. Na skupni razstavi Zveze obrtnih združenj Slovenije 14 obrtnikov iz Žalca, Slovenj Gradca, Kranja in drugih krajev razstavlja pletenine, usnjene izdelke, obutev, tekstilije in drugo.

Slika: V. Wieser

Milijardne terjatve...

Kako dolgo bo potekal postopek stečaja tovarne celuloze v Magdalenu, še ni znano. Odvetnika, ki upravljata z imovino podjetja, sicer še vedno upata, da se bo našel kak kupec, kar bi postopek nekoliko skrajšalo, toda računati je s tem, da se bo vlekel še najmanj dve leti. Doslej namreč niti še niso mogli ugotoviti imovine, zato pa je znana vsota terjatev kar 58 upnikov: ti zahtevajo poravnano dolgov v skupnem dosežanju znesku 2,7 milijarde šilingov.

Že sama ta vsota dokazuje, kako zavožen in brezupen je položaj Magdalena. K tem dolgovom pa bi bilo potrebno investirati še v zaščito okolja, za kar bi bila potrebna dodatno milijarda in pol šilingov.

Struick van Bemmelen ekskluzivno za Slovenski vestnik: „Javnost hočemo informirati o dejanskem položaju pri vas!“

Struick van Bemmelen, eden pobudnikov „Österreich-komiteja“ na Nizozemskem, je v posebnem pogovoru za Slovenski vestnik orisal namen in cilje na novo ustanovljenega komiteja, ki bo v naslednjih mesecih skrbel za informiranje prebivalstva Nizozemske o dejanski politični situaciji na Koroškem in v Avstriji. Francu Rulitzu in Andreju Moharju je predstavil glavne smernice, dodal pa tudi, da se čudi, kako da na Koroškem že govorijo o akciji z letaki, ko pa jih komite na Nizozemskem sploh še ni izdal, temveč jih šele načrtuje. V naslednjem prispevku objavljamo njegove izjave:

„Dolga leta sem bil tajnik za mednarodne odnose nizozemske liberalne stranke. V tej poziciji sem že večkrat opozarjal, da avstrijska FP, še posebej pod vodstvom Jörga Haiderja, nima pravice, da se imenuje liberalna stranka. Zaradi tega sem si prizadeval, da bi jo izključili iz združenja liberalnih strank. Moje mnenje je, da moja stranka v tej zadevi ni bila dovolj aktivna in mislim, da jo še vedno prelahko jemlje.

Ko smo zvedeli za situacijo na Koroškem in za Haiderjevo izvolitev za deželnega glavarja, smo smatrali, da bi bil pravi čas za začetek akcije na Nizozemskem. Mogoče pa se bo razširila tudi v druge zahodnoevropske dežele. Akcijo imenujemo Österreich-Komitee. Naš namen je informirati nizozemsko javnost o situaciji v Avstriji in na Koroškem, obvestiti prebivalstvo, da zve, kaj se dogaja v zahodni oziroma centralni Evropi, posebno v zadevi, ki je velikega pomena. Če beremo v holandskem časopisu, da ima Haider stike z bivšimi pripadniki SS, in z desnoradikalnimi skupinami, je docela nemogoče, da bi z njim sodelovali. Velja pa

tudi, da se država, v kateri so taki ljudje na uradnih položajih, bodisi na Koroškem ali drugje, res ne bi smela potegovati za članstvo v ES.

Österreich-Komitee sva ustanovila skupaj z Dick Houwaartom. Ta je bil dolga leta predsednik Sklada Anne Frank v Amsterdamu. Zdaj ga je prevzel nekdo drug, in s Houwaartom in še nekaterimi drugimi osebnostmi smo ustanovili ta komite. Naslednji teden, ko bo uradni začetek našega delovanja, bomo predstavili tudi ostale člane. To bo na tiskovni konferenci v Den Haagu.

Do zdaj še nismo razdelili nikakršnih letakov, kajti v naslednjih dneh bomo imeli zadnje sejo o njihovi vsebini. Ko bodo ti natisnjeni, to bo ob koncu tedna, jih bomo razposlali ljudem, za katere mislimo, da bodo podprli namen Österreich-komiteja. Na letakih bo natančno navedeno, kaj hočemo doseči, kaj so naši nameni in s katerimi sredstvi bomo informirali javnost.

Za nas in za našo akcijo v Avstriji vedo, ker so o pripravljanju akcije zvedeli nizozemski novinarji. Ker se ne skrivamo, smo jim v kratkem

povedali, za kaj gre, poudarili pa smo tudi, da bo uradni začetek cele akcije šele ob koncu meseca. Tako je novica o tem prišla v nizozemske časopise in eden teh novinarjev je poklical avstrijskega poslanika, ki je stvar skrivnostno komentiral...

Komite je zasnovan zelo široko in mislim, da bo med Nizozemci na našo akcijo velik odmev. Da bo Haider prišel na Nizozemsko, ker hoče zboljšati svoj sloves, je že prav. Da namerava priti, sem zvedel od prijatelja iz Avstrije, in če ga bo policija pustila, bo pri tiskovni konferenci že naletel na prave ljudi. Naš komite pa ne načrtuje, da se bi s tem gospodom srečal. Predstavljam si, da si tudi sam tega ne želi. Prav in dobro pa bo zanj, če bo prišel na Nizozemsko, ker se lahko precej nauči...

Sicer jaz več ne zastopam nizozemske liberalne partije. Bil sem njen tajnik za mednarodne odnose, a to pozicijo sem prepustil pred dvema letoma in pol. Menim, da Nizozemska liberalna stranka Haiderjevi FPÖ ne nasprotuje dovolj odločno. Sedanja akcija ni stvar liberalne stranke. Naš cilj ni škodovati turizmu v Avstriji, ne, mi hočemo informirati javnost o situaciji v njej, posebno o takih ljudeh kot je Jörg Haider. Hočemo, da so naši ljudje o tem obveščeni, posebno še, če hočejo na dopust. Naj ne gredo v Avstrijo, če pa že, potem vsaj ne na Koroško, ker so tam na krmilu taki ljudje!“

Z rastočim pomenom televizije nasploh se je tudi med slovenskim prebivalstvom na južnem Koroškem stalno povečevala potreba po slovenskih oddajah. Tako so prebivalci s področja okrog Dobrle vasi in Žitare vasi vsa zadnja leta skušali z antenami ujeti ljubljanski televizijski signal. To pa ni uspelo niti z najboljšo strokovno pomočjo, ker Peca in druge gore prestrežejo signal z oddajnika na Uršlji gori v Sloveniji. Tako lahko ljubljansko televizijo gledajo samo na določenem predelu Podjune do Dobrle vasi in na severozahodnem robu Celovca, vse kar je bližje Karavankam, pa te možnosti nima.

Zato so si člani SPD „Trta“ v Žitari vasi pred več kot štirimi leti poskusili sami pomagati. Na Plaznici so postavili pretvornik, ki bi omogočil sprejem ljubljanske televizije, hkrati pa tudi drugega avstrijskega televizijskega sporeda. Toda oblasti so se že tedaj odločile, da te samopomoči ne bodo dovolile...

Žitrajski pretvornik – primer preziranja potreb manjšine...

ANDREJ MOHAR

Seveda smo bili tudi v tem primeru priče stari koroški igri: akcijo so skušali kriminalizirati celo v deželnem zboru, svobodnjaški poslanec Schretter pa je enega izmed društvenikov, namreč ravnatelja žitrajске ljudske šole Franca Kukovico, hotel spraviti celo ob delovno mesto...

Kljub dejstvu, da jim to ni uspelo, pa je bil rezultat v bistvu prav tak, kakršnega na Koroškem in v Avstriji lahko pričakujemo, če gre za enakopravnost slovenske narodne skupnosti – delovanje pretvornika je bilo prepovedano, predstavniki vlade so zagotavljali, da se bodo o splošnem problemu še nadalje pogovarjali, toda dejanj ni bilo. Vsaj takih ne, ki bi prebivalcem južne Koroške zagotovila tudi možnost sprejemanja televizijskih oddaj v svoji materinščini...

Zatorej še vedno velja tedanji ugovor predsednika SPD „Trta“ Mirka Ogrisa: „Mladina rada gleda televizijo. Ker pa nimamo možnosti za sprejemanje oddaj v slovenskem jeziku, otroke nehoti silimo v nemščino!“ Zato je bila postavitev pretvornika povsem upravičena, z njim bi bila ureničena tudi osnovna potreba manjšine.

Obe osrednji organizaciji koroških Slovencev sta se zato že od vsega začetka dalje borili, da bi vlada in poštna direkcija omogočili delovanje tega pretvornika, če že vlada sama ni pripravljena skrbeti za to, da bi imeli koroški Slovenci vsaj enake možnosti kot jih je Avstrija izterjala za Južno

Tirolsko. Tam imajo namreč pretvornike, s katerimi lahko nemško govoreči deželani sprejemajo vse televizijske postaje iz nemško govorečega prostora. Sprejemajo torej oddaje iz Avstrije, Zvezne republike Nemčije in Švice. Na Koroškem pa naj bi bila taka vez s skupnim jezikovnim in kulturnim prostorom morda celo „protiustavna“?

ORF zavrača upravičeno zahtevo

Čeprav je tedanji zvezni kancler še obljubljal, da bo tudi sam skrbel za ustrezno ureditev vprašanja pretvornika v Žitari vasi, vsa stvar še do danes formalno ni urejena. To dejstvo še bolj preseneča, ker so bili iniciatorji akcije hkrati tudi zainteresirani, da bi si s sprejemanjem oddaj RTV Ljubljana zagotovili tudi brezhiben sprejem drugega avstrijskega televizijskega sporeda. V predelih Žitare vasi, Železna Kaple in drugih sosednjih občin prebivalci namreč tudi tega programa ne morejo gledati.

Toda tudi v tem primeru so avstrijske oblasti in televizijski monopolist ORF nastopali zelo neuvidevno: ORF je zdaj hotel doseči, da bi mu družina Lipuš na Plaznici prepustila del zemljišča, na katerem bi postavil pretvornik za sprejem oddaj avstrijskega sporeda FS 2. Toda lastnica Katarina Lipuš bi na to pristala le v primeru, če bi ORF s tem pretvornikom omogočil tudi sprejem programa RTV Ljubljana. V tej zadevi sta tudi ZSO in NSKS naslovila generalnemu intendantu ORF Thaddäusu Podgorskemu pismo, v katerem

Peter Kuhar-Pero je 60-letnik

Peter Kuhar-Pero

V soboto bo v Železni Kapli praznoval svoj šestdeseti rojstni dan Peter Kuhar, dolgoletni predsednik Slovenskega prosvetnega društva Zarja v Železni Kapli. K temu življenjskemu jubileju mu bosta poleg številnih prijateljev in znancev čestitala tudi Zveza slovenskih organizacij in Zveza koroških partizanov, slednja pa mu bo podelila tudi posebno priznanje v zahvalo za vse njegovo delo v času vojne in tudi še danes, ko med drugim skrbi tudi za delovanje Peršmanovega muzeja.

Jubilanta pa ne poznamo le kot aktivnega kulturnega delavca in

doslednega antifašista, temveč tudi kot zadružnika, političnega delavca in enega vodilnih kadrov Tovarne celuloze Obir na Rebrci. Vse svoje delovanje – kot zadružnik in kulturno-politični delavec – je Peter Kuhar-Pero vedno posvečal v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Prav zato mu ob njegovem 60. rojstnem dnevu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo uspehov. Predvsem pa mu želimo zdravja in moči, da bo lahko še v prihodnjih desetletjih opravljal svoje odgovorno poslanstvo na številnih področjih našega skupnega boja za narodno enakopravnost in splošen razvoj.

Januarja 1985 so na Plaznici postavili pretvornik.

predlagata, da bi ta skupen načrt uresničili v interesu dobrega sožitja obeh narodnih skupnosti. Poudarili pa sta tudi, da bi bilo tudi SPD „Trta“ v takem primeru pripravljeno prepustiti avstrijski televizijski hiši svoj pretvornik (domenili bi se pač za način zaračunavanja).

Odgovor generalnega intendanta je bil suh: „Zagotovitev sprejema inozemskih sporedov ni naloga ORF!“ Od družine Lipuš pa zahteva, naj to vendar vidi, ter „naj ne ogroža gradnje pretvornika za sprejem sporeda FS 2“.

Situacija se torej še vedno ni spremenila: avstrijskim oblastem in očitno tudi generalnemu intendantu državnega podjetja ORF potrebe pripadnikov slovenske narodne skupnosti nič ne pomenijo. O tem, da bi bili koroškimi Slovencem pripravljeno omogočiti spreje-

manje oddaj v njihovi materinščini, še vedno niso pripravljeno nič slišati. In to kljub temu, da bi bile tehnične možnosti dane, in da bi bili člani SPD „Trta“ celo pripravljeno v ta namen dati na voljo svojo napravo.

Avstrija bi torej lahko celo brez stroškov ugodila potrebam prebivalstva na južnem Koroškem. Toda za to manjka načelne pripravljenosti. In tudi ugovor, da ima ORF zdaj že tako v svojem sporedu oddajo v slovenščini, je lahko le puhel izgovor, saj vsi strokovnjaki ugotavljajo, da so za dejansko pokrivanje potreb manjšine potrebni obsežni sporedi v njihovem jeziku. Prav temu pa se ORF in tudi zvezna vlada izmikata oziroma preprečujeta možnosti za to. To ne nazadnje dokazuje tudi primer pretvornika v Žitari vasi, ki še vedno ne sme delovati – v škodo prebivalstva teh krajev.

Kajžnikov Hanža

Pravijo, da zdaj, ko imajo vsaj v vseh večjih avstrijskih mestih poplavo inozemskih televizijskih sporedov preko kableske televizije, ORF res ne more pripustiti še jugoslovanske konkurence...

OBZORNIK

Ilegalna prodaja orožja hitro raste

BRUSELJ. – Ilegalna prodaja orožja v dežele v razvoju bo v prihodnjih letih prispevala k razširitvi tajnega „vojaško-industrijskega kompleksa“ v Evropi, če oblasti tega ne bodo preprečile. Do te ugotovitve je prišel belgijski mirovni inštitut GRIP, ki je tozadevno študijo te dni objavil v Bruslju.

Inštitut zagovarja zaostritev zakonodaje, ki ureja izvoz orožja, posebna mednarodna pogajanja v okviru Organizacije združenih narodov in posebne zakone za Evropsko skupnost, da skupni trg od leta 1993 dalje ne bo olajševal ilegalne prodaje orožja.

Ker so države v razvoju vse bolj zadolžene in evropske države zaradi „nepročnosti“ v proračunih ožijo možnosti vojaške oboroževalne industrije, bo ta skušala – s tihim pristankom pristojnih vlad – poiskati nove trge za prodajo orožja!

Mednarodni mirovni inštitut SIPRI v Stockholmu ugotavlja, da so države v razvoju v letu 1986 za nakup orožja porabile najmanj 120 do 150 milijard dolarjev, da so pa v istem obdobju prejele le 32 milijard sredstev razvojne pomoči. Trgovina z orožjem torej te države vedno bolj ogroža.

Južnoafriški predsednik P. Botha odstopil – 6. septembra nove volitve

JOHANNESBURG. – Minuli ponedeljek je Pieter Willem Botha (73) odstopil kot državni predsednik Južnoafriške republike, ki jo je upravljal deset let. Do tega so ga prisilili nesporednosti s svojim naslednikom Frederikom Willemom de Klerkom (53), ki ga ni obvestil, da bo skupaj z drugim ministrom obiskal zambijskega predsednika Kennetha Kaundo.

Bitka za oblast v Južni Afriki, ki je trajala 7 mesecev, večinskemu prebivalstvu ne bo prinesla kaj bistveno novega; apartheidska politika se ne bo spremenila. De Klerk sicer govori o pogajanjih in reformah, vendar o enaki volilni pravici za vse državljane, neodvisno od barve kože, noče slišati. Zastopnik UDF (gibanje proti apartheidu) je dejal, da Bothovega odstopa ne bo obžaloval noben zatirani Južni Afričan, saj je uvedel

izredno stanje, odgovoren je za zapiranje tisočih nedolžnih ljudi, prepovedal je nad 30 organizacij in z vojsko zasedel mesta, kjer živijo črnici!

Manj turistov, večja potrošnja

BEOGRAD. – Sredi avgusta je bilo po podatkih turistične zveze v Jugoslaviji 1.060.000 turistov, od tega 570.000 domačih.

Obisk je torej za 11 odstotkov manjši kot v prejšnjem letu, tudi v juliju so našli manj gostov. Kljub temu računajo, da bodo turisti v Jugoslaviji potrošili več deviz. Že v prvem polletju je bil devizni priliv od turizma za 18,4% večji kot ga je načrtovalo turistično gospodarstvo. Zagrebški inštitut za turizem računa, da se bo poraba tujih gostov letos gibala med 3,5 do 3,7 milijarde dolarjev.

Južna Tirolska: šest zapornih nalogov

BOCEN. – Po dolgotrajni in razmeroma zapleteni preiskavi 33 terorističnih atentatov, ki jih je v zadnjih treh letih izvedla pangermanska skupina „Ein Tirol“, je preiskovalni sodnik Eduardo Mori prejšnji teden izdal šest zapornih nalogov. Dva je naslovil na Luigija Qinterelija in Johanna Pircherja, oba stara 25 let in bivajoča v Meranu; med drugim sta obtožena, da sta imela v posesti avtomatične brzostrelke, s katerimi sta izvedla vrsto zased v okolici Merana, ki so se končale s streljanjem. Ostale zaporne naloge so prejeli: južnotirolski mizar Karl Ausserer, ki je vodil oboroženo tolpo, pobegnil v Avstrijo in bil na porotnem sodišču v Innsbrucku nedav-

no obsojen zaradi teroristične dejavnosti; Carola Unterkircher, oskrbovalka skupine schützov Sepp Kerschbaumer iz Innsbrucka; južnotirolski avtoprevoznik Josef Gredler, ki je Aussererju dobavil 115 kilogramov razstreliva tipa knaurit 2, in Karl Zwischenbrugger iz Merana, ki je zbežal preko avstrijske meje, ker so ga hoteli aretirati zaradi navadnih prekrškov.

Vsi so obtoženi kaznivega združevanja s terorističnimi nameni, in to v sodelovanju z Južnima Tirolcema Dietrom Sandrinijem ter Franzem Frickom, ki ju je bocensko sodišče zaradi terorizma pred kratkim obsodilo na 7 let zapore.

KOMENTAR

dr. FRANCIJA ZWITTRA

BOLEČINA IN JEZA

Poštenega socialdemokrata zaboli srce in jeza ga popade, če bere Wagnerjeve izjave v zvezi z manjšinskim vprašanjem v pogovoru z novinarjem dunajskega tednika „Falter“. Izpovedim bivšega deželnega glavarja, v svoji stranki še vedno uglednega visokega funkcionarja, kakor npr.: napad na dvojezične napise je bila „legalna pravica prebivalstva, ki se upira proti temu, za kar občuti, da mu je bilo vsiljeno, ali „Ljudstvu je dovoljeno, da se upira,“ ali odgovor na vprašanje, kdo je bil organizator tako imenovanega „Ortstafelsturma“: „Ljudstvo se je uprlo“, ali: „Ali ne veste, da je bila ZSO še ob začetku moje mandatne dobe komunistična in da je bil NSKS takrat še organizacija ljudske stranke?“ nista narekovali ne politična taktika, ki naj bi zagotovila večino na Koroškem, niti diplomatska spretnost.

Na tem mestu ni vredno, da bi se ukvarjali s temi stereotipi, ki se v ničemer ne razlikujejo od Haiderjevih parol. Wagnerjeve izjave potrjujejo eno samo dejstvo: da nikoli ni doumel internacionalizma, ki naj bi bil temelj vsakršne socialdemokratske politike; da je tudi on, zlasti v narodnostnem vprašanju, tako prežet z nemškimi nacionalizmom, ki kot mora leži nad koroško vsakdanjostjo, da se niti ne zaveda svojih blodenj in zlobnosti; da nemškonacionalno usmerjena politika koroških socialistov pod njegovim vodstvom ni bila le volilnotaktična poteza, kakor so to razlagali mnogi pošteno misleči koroški (in drugi) socialdemokrati, temveč da je bila posledica dejanskega prepričanja in mišljenja, rezultat nadutosti, arogantnosti in globokega sovraštva do slovenstva, kar je navsezadnje narekovalo politiko tristrankarske enotnosti proti Slovencem.

Najznačilnejši je Wagnerjev stavek, s katerim hoče ponovno soliti pamet Slovencem, ko reče: „Jugoslovani morajo danes obžalovati dejanja, da so jih na tisoče pobili. Mi ne!“ „Mi ne!“ Ob takih besedah poštenega človeka prevzema mrzlica. Tedaj „pimpf“, vedno „pimpf“. Kot kaže, „pimpfov“ na Koroškem ne zmanjka.

HEUTE
IMSLOVENSKI
VESTNIKDie Seite
für unsere
deutschsprachigen
Leser/innen**Struick van Bemmelen, Vertreter des niederländischen „Österreich-Komitees“: „Haben noch keine Flugblätter verteilt – Wollen über Situation in Kärnten aufklären!“**

Für einige heftige politische Diskussionen sorgte in den letzten Tagen in Kärnten die Meldung, daß in den Niederlanden an Touristen, die nach Kärnten reisen wollen, Flugblätter verteilt würden, die vor Kärnten „als dem Land der Neonazis“ warnen. Landeshauptmann Haider zog sogar schon gegen die Liberale Partei der Niederlande her und warf ihr de facto nur Profilierungsversuche vor. Nach Haiders Aussagen seien die niederländischen Liberalen nur der FPÖ für ihre Erfolge neidig.

Diese Auseinandersetzung, in der auch Landesfremdenverkehrsreferent Koschat diese Aktion der Niederländer schon verurteilte, und in welcher sogar Haiders Koalitionspartner Zernatto von Haider eine Distanzierung vom Grenzlandjahrbuch der FPÖ forderte, aber bekommt mit dem heute vom Slovenski vestnik veröffentlichten Interview mit Struick van Bemmelen, einem der Proponenten des niederländischen „Österreich-Komitees“, einen völlig neuen Ak-

zent: Es gibt diese Flugblätter gar noch nicht!

Struick van Bemmelen, langjähriger internationaler Sekretär der niederländischen Liberalen Partei, der diese Funktion heute aber nicht mehr ausübt, erklärte im Interview nämlich wörtlich: „Das Österreich-Komitee habe ich zusammen mit Dick Houwaart, dem langjährigen Präsidenten der Anne-Frank-Stiftung in Amsterdam, gegründet. Im Komitee arbeiten auch noch andere Persönlichkeiten aus verschiedensten politischen Lagern mit, die wir jedoch erst nächste Woche bei der Auftaktpressekonferenz in Den Haag vorstellen werden. Bisher haben wir noch keine Flugblätter verteilt, da wir eine diesbezügliche Abschlußbesprechung erst diese Woche haben werden. Wenn wir die Flugblätter Ende der laufenden Woche fertiggestellt haben werden, werden wir sie all jenen Menschen zusenden, von denen wir annehmen, daß sie die Anliegen des Österreich-Komitees unterstützen werden.“

Auch betonte Struick van Bemmelen im Exklusivinterview mit dem Slovenski vestnik, daß die Aktionen des niederländischen Österreich-Komitees keineswegs gegen den Tourismus in Österreich gerichtet sein werden, sondern daß es dem Österreich-Komitee um eine umfassende Information der Bevölkerung über die Situation in Österreich und insbesondere in Kärnten gehe: „Schon als internationaler Sekretär der niederländischen Liberalen Partei habe ich wiederholt darauf hingewiesen, daß die FPÖ – und erst recht unter der Führung von Jörg Haider – kein Recht hat, sich selbst als liberal zu bezeichnen. Darum war ich bemüht, daß die FPÖ aus der Liberalen Internationalen ausgeschlossen würde. Meiner Meinung war auch meine Partei diesbezüglich noch zu wenig aktiv.“

Als wir dann erfuhren, daß Haider zum wichtigsten Mann in Kärnten wurde, das heißt, daß er ein öffentliches Amt bekleidet, haben wir uns gedacht, daß wir mit Aktionen beginnen müssen. Das ist keine Aktion der Liberalen Partei der Niederlande, sondern eine Aktion verschiedenster Organisationen.

Und wir hoffen, daß diese Aktion auch in anderen Ländern Nachahmer finden wird! Das wäre wichtig, denn wenn etwa niederländische Zeitungen berichten, daß Haider Kontakte mit ehemaligen SSlern hat oder daß er sich mit Rechtsradikalen trifft, dann können wir mit ihm keine Kontakte haben. Und ein Land, in welchem solche Leute öffentliche Ämter bekleiden, kann sich wohl nicht ernsthaft um die Mitgliedschaft in der EG bewerben...“

„Terra mystica“

Seit vergangenem Montag gibt es in der Nähe Villachs eine neue Fremdenverkehrsattraktion, die jährlich an die 200.000 Besucher anlocken soll. Im Rudolfs-Stollen des geschlossenen unrentablen Bleiberger Ostreviers wurde in einer Tiefe von 250 Metern das Projekt „Terra mystica“ errichtet, das dem Besucher mit Video, Multivision, realen Effekten und Robotern die vergangenen und heutigen Methoden des Bergbaus und Einblicke in die Entstehung der Erde vermitteln soll. Das Tourismusprojekt, das auch einen Heilstollen umfassen wird, erfordert 53 Millionen Schilling an Investitionen.

**Bivši rudnik svinca
nov turistični magnet**

Ko so med leti 1984 in 1988 cene svinca in cinka močno padle, je že vse govorilo o popolnem zaprtju rudnika v Bad Bleibergu nad Beljakom. V gorski dolini v senci Dobrača je rudarje in občane Bad Bleiberga že skrbela bodočnost v novem kriznem področju. Toda menežerji podjetja so se, ko so zvedeli, da bi jih ukinjanje rudnika stalo 800 milijonov šilingov, odločili za drugačen pristop. Ustanovili so posebno turistično agencijo (BBT), v katero so vključeni BBU, privatniki in občini Bad-Bleiberg in Podklošter, ter izdelali koncept za koriščenje dela bivšega rudnika za turistične namene. Investicije bodo znašale skupno 53 milj. šil.

V zahodnih delih rudnika, v okolici Kreutha, bodo še do konca tisočletja z 200 (namesto s 530) delavci kopali rudo, vzhodni predel, ki so ga lani zaprli, pa bodo od prejšnjega ponedeljka (14. 8. 1989) dalje razkazovali turistom z vsega sveta. V bivši rudnik nameravajo letno privabiti 200.000 gostov, jim razkazati rove ter jim z „multivizijo“ na petih postajah podzemne rudniške železnice prikazati nastanek sveta, razvoj pridobivanja rude, nevarnosti dela v rudniku in predstaviti tesnobo v samoti in mistiko bajk, ki so se razvile s tisočletnim razvojem rudnikov.

Posebno doživetje bo predvsem v rovu, ki je poimenovan po cesarju Rudolfu, ki je odprl rudnik. V neverjetno tesnih dvigalih se bodo obiskovalci spustili v notranjost gore 250 m globoko, tam se bodo z vlakom, ki je prej služil rudarjem, približno uro vozili po okrog 3 km dolgih rovih s temperaturo 8° C. Ustavljali se bodo na petih postajah, kjer jim bodo z diapozitivi, pravimi efekti in računalniško vodenimi stroji približali nekdanje in sedanje življenje in nevarnosti v notranjosti gore.

Že pred spustom v podzemlje si bodo obiskovalci imeli

možnost ogledati staro rudarsko orodje, svetilke, različno rudo ter zanimive minerale. Po obisku rova pa si bodo v bivši direkciji rudnika v Bad Bleibergu lahko ogledali model celotnega gorskega masiva Dobrača z rudnimi žilami in drugimi zanimivostmi.

Poleg ogleda rudnika načrtujejo ob koncu letošnjega leta odpreti tudi poseben rov, ki ga bodo uporabljali v zdraviliščne namene. Poleg termalnega kopališča v Bad Bleibergu naj bi bila to še dodatna možnost. Na osnovi te nove turistične ponudbe naj bi se razvila tudi širša gostinska infrastruktura, saj za tak naval obiskovalcev rudarski kraj še ni docela pripravljen.

V teku treh let naj bi bilo vse urejeno in turistični rudnik naj bi prinašal že prve dobičke.

Dodatni turistični center načrtuje BBT zgraditi blizu Pokloštra. V njem naj bi se ustavljali turisti, ki sicer le potujejo skozi Koroško, nekaj dni ostali in med drugim obiskali tudi novo zanimivost v Bad Bleibergu.

Vstopnina za obisk projekta „Terra mystica“ znaša za odrasle 180 šil., za otroke je cena polovična.

Vinko Wieser

Minderheit kann noch immer nicht RTV Ljubljana empfangen

Im Jänner 1985 stellten Mitglieder des Slowenischen Kulturvereines „Trta“ aus Sittersdorf/Zitara vas in Blasnitzen/Plaznica einen Umsetzer auf, um damit für den Bereich der eigenen Gemeinde den Empfang des Fernsehprogrammes von RTV Ljubljana, sowie des zweiten österreichischen Fernsehprogrammes zu ermöglichen. Damit, so betonten die Aktivisten damals, sollte der Bevölkerung dieses zweisprachigen Gebietes die Möglichkeit geboten werden, auch Fernsehprogramme in der eigenen Muttersprache empfangen zu können.

Seinerzeit wurde den Betreibern des Umsetzers der Betrieb der Anlage verboten. Es folgten zahlreiche Versprechen – auch der damalige Bundeskanzler Sinowatz kündigte eine wohlwollende Erledigung der Frage an –, doch Taten wurden keine gesetzt.

Nun trat der ORF an die Familie Lipuš heran und wollte von ihr die Erlaubnis bekommen, auf ihrem Grund einen Umsetzer zum Empfang von FS2 aufstellen zu dürfen. Die Familie Lipuš war damit prinzipiell einverstanden, verlangte aber auch, daß der ORF gleichzeitig damit den Empfang von RTV Ljubljana ermöglichen mußte.

Auch die beiden sloweni-

schen Zentralorganisationen forderten in dieser Situation Generalintendant Thaddäus Podgorski auf, diesem Wunsch der Bevölkerung „im Interesse des friedlichen Zusammenlebens der Volksgruppen“ nachzukommen. Doch seitens des Generalintendanten kam nur eine abschlägige Antwort: es sei nicht Aufgabe des ORF für den Empfang ausländischer Programme zu sorgen.

Mag dieser Einwand formal richtig sein, so geht er doch an der konkreten Situation vorbei. Die Angehörigen der slowenischen Volksgruppe brauchen wie alle Minderheiten auch Fernsehsendungen in ihrer Muttersprache. Dabei ist klar, daß auch die neue wöchentliche Sendung im ORF nicht ausreichen kann, um diese Bedürfnisse zu befriedigen. Darum ist der Wunsch nach Empfangsmöglichkeit des Programmes von RTV Ljubljana nach wie vor berechtigt, und es wäre nur selbstverständlich, wenn auch die Bundesregierung und der staatliche ORF diesem Rechnung tragen würden. Zumindest aber würden sie die Minderheit im eigenen Land genau so behandeln, wie die eigene in Südtirol, die nicht zuletzt auf Intervention von ORF und Bundesregierung alle Programme des deutschsprachigen Raumes empfangen kann.

Vaški praznik v Šentjanžu

(nadaljevanje s I. strani)

Pomemben dogodek v programu vaškega praznika pa je bila tudi pokušnja mošta, saj je društvenikom uspelo pridobiti k sodelovanju kar 41 proizvajalcev mošta iz Šentjanža

in okolice. Strokovna žirija petih izkušenih mož je v anonimni oceni izbrala tri najboljše. Izkazalo se je, da so jih pridelali Pep Inzko (Ožbavt z Rut), Franc Hribernik (Stani z Mač) in Miha Gabriel (Tišler iz Šentjanža).

Na Tišlerjevem dvorišču je bilo res prijetno.

foto: V. Wieser

Na ploščadi pred vhodom v podzemlje nastaja gostinski center z otroškim igriščem in posebno kulinarčno ponudbo. Izgradili bodo namreč tri poslopja, v katerih bodo nudili jedi in pijače s Koroške, Furlanije-Julijske krajine in Slovenije. Sodelovanje teh treh regij obstaja tudi na ravni rudniških reševalcev iz Bad Bleiberga, Rablja in Mežice.

Tudi sicer sprejemajo obiskovalce v več jezikih, razlago podzemskih zanimivosti lahko poslušajo v nemščini, italijanščini, francoščini in angleščini. „Če bo potrebno“ bodo morda uvedli tudi kak slovenski jezik...

Vhod v podzemski svet je v rudniškem poslopju nad Rudolfovim rovom

Poslovodja BBT dipl. inž. dr. Adolf Salzmann je ponosno poudaril, da za projekt niso prejeli niti šilinga državne podpore.

S takimi vagoni se obiskovalci vozijo po rudniških rovih

„Modna dežela“ Koroška – tokrat v znamenju ohcetnih oblek

Celovski sejem 1989

Na letošnjem Celovškem sejmu se prireditelji in razstavljalci prizadevajo, da bi ustregli vsem interesom. Temu ustrezna je široka ponudba, ki sega od predstavitve čiste energije preko solarnih kolektorjev (ÖDK), od skrbi za čisto okolje (Kellag) do najnovejših oblik pohištva ali gradbenih novosti vse tja do izbrane mode in kulinarčnih specialitet (jugoslovansko kuhinjo na primer v posebni restavraciji predstavlja družina Breznik).

Toda kaj bi bil Celovski sejem brez zabavišnega parka, v katerem se podnevi poveselejo otroci, zvečer pa predvsem odrasli? Kljub temu pa je precej kritike prav na ta del sejma: cene so večinoma dejansko previsoke, tako da postaja obisk sejma

za veččlanske družine že pravi luksuz. Poleg tega pa postaja sicer dobra zamisel prirediteljev – zvečer ni vstopnine – večkrat pravi bumerang, saj se letos kar vrstijo pretepi po sejemskih krémah: kdor ob polnoči v mestu ne najde več odprte gostilne, pride pač dolivat na sejem...

Celovski sejem '89

Restavracija
jugoslovanskih
specialitet

Obiščite nas v
zabaviščnem parku

Pred paviljonom ORF se vsak dan vrstijo nastopi koroških zborov in skupin. Med njimi je Vinko Wieser opazil tudi kvartet Smrtnikovih bratov iz Železne Kaple, ki je tudi pri tem nastopu v živo navdušil poslušalce ob sprejemnikih, še bolj pa prisotne...

V Rožeku so zaplesali in zapeli gostom

Kulturno društvo „Peter Markovič“ iz Rožeka je v nedeljo v gostilni Woschitz na Muti priredilo koroški večer. Vabilu se je odzvalo veliko število nemških in italijanskih letoviščarjev, a opazili smo tudi domačine iz rožeške

občine in sosednjega Šentjankoba. Kot je to v svojem pozdravu podčrtala predsednica Gerti Valentinič, so take poletne prireditve namenjene predvsem gostom iz tujine, da med svojim bivanjem pri nas spoznajo tudi slovensko kultu-

ro. Pred polno dvorano so nastopili: mlajša tamburaška skupina iz Loč, ki jo vodi Terezija Gallob, folklorna skupina iz Železne Kaple, vokalni ansambel iz Šentprimža in Podhumški kvartet. Prireditev je potekala v zelo sproščenem – torej letnemu času primernem – vzdušju. Aleks Schuster (ki je „kriv“, da Podhumška dekleta niso več dekleta, temveč kvartet), je publiko razvedril z odlomki izpod peresa koroškega pisatelja Rudniggerja in s slovenskimi zgodbicami. Tako je bilo na sporedu za vsakogar nekaj. Rožeški podžupan Pekastnig je počastil nekatere letoviščarje, ki so že desetič prišli na dopust v občino.

Zahvalil pa se je tudi slovenskemu kulturnemu društvu, ki je prireditev tako dobro izvedlo.

Kotmara vas vztraja pri ločevanju otrok

Kot je znano, je kotmirški občinski svet lani na pritisk deželni oblasti pristal na to, da v enem razredu postavijo ločitveno steno in tako pridobijo dodatni prostor za poučevanje po ločitvenem zakonu. Tedaj je glasoval proti le zastopnik EL Jože Wakounig. Med letom pa so nastali pedagoški problemi, ki jih deželni „strokovnjaki“ nika- kor niso hoteli priznati. Zdaj pa je moral celo župan Stru- ger ugotoviti, da je taka ure- ditev nevdružna, občinski odborniki (spet le z izjemo Jožeta Wakouniga) pa so našli nov „izhod“: Letos se bo

en razred moral preseliti v staro šolo. Ne glede na to, da bodo morali prostor v stari šoli za šolske namene šele ponovno usposobiti, ne glede na to, da bodo morali za prizadeto prosvetno društvo, ki je delovalo v teh prostorih, najti novo začasno rešitev, pa je dejstvo, da so se v Kotmari vasi odločili za tako rešitev, ki ohranja in zagotavlja ločevanje otrok po jezikovnih kriterijih. Pa tudi z „izboljšanjem“, ki ga obljublja za leto 1992, ko bo menda končan prizidek k novi šoli, se stanje ne bo spremenilo, saj slej ko prej zagovarjajo ločevanje...

Mlajši tamburaši iz Loč so navdušili turiste.

Slika: Rulitz

Koncert ob obali Vrbskega jezera sta sooblikovala družina Lipuš (zgoraj) in moški pevski zbor SPD Jepa-Baško jezero (vodi ga Aleš Schuster). Koncert je bil dobro obiskan.

Koncert v Vrbi

Brez slovenske pesmi in folklorne prikaz koroške kulture ne more biti popoln, brez teh elementov ne more biti harmonije, ki se jo tolikokrat omenja. Tako nekako je številne poslušalce in mimosidoče minulo soboto nagovoril Franci Černut, ki je v obeh jezikih povezoval kulturno prireditev Slovenskega prosvetnega društva „Drabosnjak“ s Kostanj, namenjeno predvsem letoviščarjem v Vrbi.

Zanimivo je bilo slišati, kako so se z ritmi ansamblov pred kazinom in mednarodnim jezikovnim živžavom ob obali Vrbskega jezera ujemali in se razlikovali glasbeni prispevki moškega zbora SPD Jepa-Baško jezero, družine Lipuš in folklorne skupine SPD Trta. Priznanje za pripravo kulturnega večera gre nastopajočim, predsedniku društva Janezu Lesjaku in Slovenski prosvetni zvezi, ki je pomagala v organizacijskem smislu.

Največ aplavza je požel Franci Klemenjak.

Slika: Mohar

Popoldan vižarjev

KPD „Drava“ v Žvabeku je že tretjič priredilo srečanje slovenskih vižarjev. Prireditveni prostor v Svetem mestu je bil za tako prireditev kot ustvarjen. Vižarji so prišli iz vseh krajev, najdaljšo pot pa je zagotovo imel gospod Melcher iz Rožeka. Samouki, ki pa so se kljub temu predstavili kot veliki umetniki na svojih glasbilih, pa so prišli tudi iz Slovenije.

Najbolj pa je navdušil najstarejši vižar Franci Klemenjak iz Leda, ki se je s pristnimi slovenskimi vižarji in variacijami na cerkvene pesmi predstavil kar na treh glasbilih. Leneju Katzu in ostalim društvenikom iz Žvabeka je želeli, da bi tudi v prihodnje prirejali taka uspešna srečanja.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA razpisuje

literarno nagrado za slovensko prozno besedilo

Pogoji za sodelovanje: avtor/ica mora biti bodisi rojen/a na Koroškem ali pa mora imeti vsaj deset let stalno bivališče na Koroškem.

Starost: Letnik 1954 in mlajši/a.

Tema: po izbiri

Besedilo še ne sme biti objavljeno.

Rok: 31. avgust 1989

Tekste pošljite na Slovensko prosvetno zvezo (Vida Obid), Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt in ga označite s šifro. Obenem pošljite na isti naslov pismo z osebnimi podatki, ki naj vsebuje tudi šifro. Odprli ga bomo po odločitvi žirije. Žirija bo izbrala besedila za literarne nagrade in bo izbor pismeno utemeljila. Podelitev nagrad bo 23. septembra 1989 na X. srečanju pisateljev na Obirskem. Slovenska prosvetna zveza ima pravico, da prejeta besedila objavi.

Nagrade: 1. 15.000, 2. 7.000 in 3. nag. 3.000 šil.

Globalnica: Slovo od Jožka Hutterja

Pred tednom dni je v Globalnici v starosti 89 let za vedno zatisnil oči znani nekdanji profesor na Zvezni gimnaziji za Slovence in narodnjak profesor dr. Jožko Hutter. Teden prej so pokopali njegovega brata Janeza Hutterja.

V torek se je na globaškem pokopališču zbralo mnogo prijateljev, znancev in sorodnikov in Jožka Hutterja pospremilo na njegovi zadnji poti. Ob odprtem grobu so poleg predsednika domačega kulturnega društva Folta Smrečnika spregovorili številni predstavniki slovenskih kulturnih in narodnih organizacij. Med njimi tudi prof. Janko Messner, katerega poslovilne besede objavljamo.

Dragi pokojni prijatelj profesor Jožko Hutter, spoštovani žalujoči rojaki in rojakinje, draga Svanjakova Marica, po tem otožnem sončnem dnevu sredi velikega srpana bo ostalo, ne samo tu v Globalnici, za teboj, moj spoštovani tovariš Jožko, to, kar pač za vsakomer ostane, če ostane: s p o m i n .

Prvič sem te srečal v „Mladem Korotanu“ in se opajal s tvojo spodbudno slovensko besedo, vso živo in slikovito. In iz nje rasel v temne čase kljukastega križa. Zato naj se ti danes javno zahvalim v imenu Društva slovenskih pisateljev v Avstriji.

Spomin, pravim.

Ta je lahko blag, lahko spoštljiv, lahko spodbuden, lahko grenak, lahko še kako drugačen. Lahko pa tudi nikakršen.

Meni si bil zmeraj vzor za spravljaljivost, za potrpežljivo

skromnost, skratka za tisto, s čimer mene nebo ni kaj prida obdarovalo. Dolga je bila tvoja življenjska pot in utrudljiva. Dolga predvsem tvoja profesorska koroška pot skozi nicino življenja... die im Schatten sieht man nicht, je dejal nemški pesnik, a tebe so dobro videli, le zamižali so, te izdali. Kaj potem, če je brez dela! Saj je samo koroški Slovenec!

To je bilo po prvi svetovni vojni.

Niso te na kolena!

Nič krajša ni bila in nič manj utrudljiva moja koroška pot za učiteljskim kruhom na tej zemlji. To je bilo po drugi svetovni vojni. Tedaj si kdaj pa kdaj prišel pogledat, kako mi gre. In me spodbujal, naj ne kleknem. Samo ne na kolena! si držal z menoj. Pa na tistem položil kak bankovec pod prazno skodelico kave na moji mizi.

Pozneje, ko sem bil prišel že do kruha v naši gimnaziji, sem v televizijski drami „Vrnitev“ postavil spomenik tebi in tvojim srčnim Globašanom – z Jozonom Kuharjem.

Zadnjikrat sva si dala srečo ob odprtem grobu najinega skupnega prijatelja dr. Luka Sienčnika. Tedaj sem ti vesel dejal:

– Jožko, ti si še pa koj, da bi le takšen ostal!

In si mi odvrnil:

– Keke bo, pa bo.

Jaz pa:

– Keke bo in keder bo, dragi Jožko, lep bo za teboj – s p o m i n .

In še to sem navrgel: če mi bo dano, da te preživim, bom to povedal pri tvojem grobu.

Nasmehnil si se in zamahnil... Zgodovinar Bogo Grafenauer je bil zraven. Tako. Pa naj bo tudi tebi rahla ta naša uboga slovenska zemlja. Tolkaj tlačena, ne samo od traktorskih koles.

prof. Janko Messner

Ivan Dolenc Za dolar človečnosti

„Telefonirajte jim, prosim“, sem rekel, „uredite to stvar zame. Moram danes odpotovati na delo. Še postelje nimam več. Denarja tudi ne. Že teden dni postopam naokrog po Winipegu.“

„Ne bi nič pomagalo“, se je branil uradnik. „Dela kratkoročno ni v Lynn Lakeu.“

Sedel sem pred njim na kovček.

„Tako delajo“, je glasno izrekel Rade. „Z ljudmi ravnaj kot z živino.“ Obrnil se je k uradniku za okencem in dvignil svoj glas: „Pa mu najdete kakršnokoli drugo delo!

Zato ste tukaj!“

Francka je zavreščala po slovensko: „Kakšna anarhija! Kakšen svet!“

Sklonil sem glavo v roke in misli so mi švigale na vse strani kot utopljenec, ki mu bo zdaj zdaj zmanjkalo zraka. Od nekod se je vame zapičila podoba Donave, umazane, rjave Donave, kjer sem na njenem spolzkem bregu, v dežju pomočenem, padel pod vrečo sladkorja iz Santa Marie, pod tisto lepljivo kepo stopetnajstilske sladkobe, ki me je rezala v roke. Videl sem se, kako

vstajam, si popravljam tovor na plečih in stopam dalje na breg. Sto šilingov na dan, in delo je trajalo, dokler je tam stala ladja z rdečkastim sladkorjem iz Srednje Amerike. Tako rekoč stalno delo, saj je vendar trajalo polna dva dni.

Za Donavo sem se zazrl v livarno v enajsti četrti, v ognjene peči in črni prah, ki se je dvigal in padal pod nami in na nas, videl sem, kako se mi drobnoje sipa iz telesa, ki ga iz mene vleče kot magnet težko železje, viseče na mojih rokah in kolenih.

Slišal sem oddaljeni glas:

„Nimam drugega delovnega mesta, pa če mi obrnete mizo.“

Rade se ni dal odgnati.

„Govorite z drugimi v tej svoji poslovalnici. Poiščite nekaj ali pa zaprite ta svoj urad!“

Z drugega konca dvorane je prišel med nas uradnik, postaren človek poznih šestdesetih let. Prijazno se je

nasmehnil in resno rekel:

„Za ženske bi tačas še kaj našli, za moškega pa tja do aprila, maja – nemogoče.“

Vstal sem in se postavil predenj.

„Poglejte, danes zjutraj ob desetih sem podpisal svojo delovno pogodbo. Za dolar petinsedemdeset na uro. V Lynn Lakeu. Zdaj – komaj nekaj ur kasneje – pa vsega tega ni več?“

„Da, zdaj vsega tega ni več“, je odsekano odgovoril. „Odvisni smo od podjetij; če ta odpovejo delo, ga pač ni in pika.“

„Pa jih ne morete prisiliti, da se držijo svoje ponudbe?“ ni odnehal Rade.

„Ne moremo“, je namesto svojega šefa odgovoril moj znanec za okencem. Živčno je vlekel svojo cigareto. „Tržišče za delovno silo je prosto. Zakon ponudbe in povpraševanja velja.“

Rade me je za roko potegnil k sebi.

„Bolje bo, da se vrnemo v priseljenjski urad. S temi ljudmi se ni mogoče pogajati za prazen nič. Čisto po svoje delujejo. Meni v desetih letih niso našli niti enega samega posla. Državna birokracija, kaj si hočeš. Zapravljajo bogu čas in davkoplačevalcem denar. Požvižgajo se na tebe in na tvoje težave.“

„Pohitimo, da prideš še do svoje postelje“, me je nagovorila tudi Francka. „Pravi Divji zahod!“

Zgrabil sem svoj kovček in stopil za njima proti vratom. Oba uradnika sta za nami nekaj klicala. Nisem več poslušal, kaj pravita.

„Nič hudega“, je rekel Rade na cesti. „Lynn Lake tudi še ni vsa Manitoba!“ Francka je bila vsa bleda in preplašena.

„Mogoče pa je kar prav, da nisi dobil tega rudnika“, je zatarnala. „Poginil bi tam na severu!“

(dalje prihodnjič)

Zmaga Kaple

V derbiju med Železno Kaplo in Selami so zmagali Kapelčani. Selani so v prvih dvajsetih minutah vneto napadali in v 16. minuti imeli največjo priložnost za vodstvo. Po prostem strelu Urbana je Užnik zadel prečko. Selani so vodili samo po številu kotov. Preobrat v igri je nastal v 35. minuti, ko je Jenschatz izigral selsko obrambo z novim golmanom Fuchsom vred in zadel prazen gol. Če-

prav Kapelčani niso najbolje kombinirali, je selska igra razpadla in tik pred odmorom bi spet skoraj prišlo do podobne situacije, a jo je Jug rešil na liniji. V drugem delu tekme so se kar vrstile možnosti za Kapelčane, zadela pa sta še Köck in Wichar. Urban je po eni uri moral iz igre zaradi nategnjene kite, na nasprotni strani pa je vstopil Fera, tako da je Železna Kapla prevladovala vse do konca tekme.

Po zelo borbeni tekmi so zaslužno slavili Kapelčani (na levi sliki). Najboljši Selan je bil Ahim Oraže (povsem na desni)

Sliki: Mohar

Najhitrejša

Peter Wrolich in Thomas Pusti sta avstrijska prvaka v vožnji dvojic na kronometer v mladinski kategoriji! Na prvenstvu v Zgornji Avstriji sta za prvo mesto med 28 dvojicami za 29 km dolgo progo potrebovala 38 minut in 35,4 sekunde.

Šah v Ločah

Na 5. odprtem mednarodnem šahovskem turnirju Bekštanja/IBS vodi po šestih kolidh mariborski FM Mohr (2460 elo-točk) s 5,5 točke pred Miranovičem iz Sombora in najboljšim Korošcem Egonom Reichmanom. S štirimi točkami jim sledi Jurij Deisinger (2162) od Pošte. Lojz Gallob (1907) je do zdaj zbral 2,5 točke.

Ramšak je odločil

Ramšak, ki letos trenira pliberško moštvo, igra pa za Šmihel, je že v svoji prvi tekmi odlično podal žogo, ki jo je Močilnik prevzel v zraku in zatresel mrežo v Pokrčah. Šmihel je tekmo odločil v svojo korist predvsem zato, ker je obramba na majhnem igrišču dobro delovala. Pokrčani pa so imeli dosti opraviti s tem, da so pokrivali Ramšaka.

Pravi polom so tokrat doživeli Globašani na domačem igrišču. Zgle-

da, da je v 1. razredu-D rezultat 6:1 v modi. Tako je namreč prejšnjikrat izgubila Železna Kapla, tokrat pa so Metlovčani z enakim številom golov namahali Globašane. Galicija je tesno podlegla Grebinju z 2:3, a doma sta bila poražena tudi Labot (proti Velikovcu) in Sinča vas (proti Podkrnosu). In še vest iz 1. razreda-C: Kotmirčani so v Wölnitzu zmagali s 3:1 in so po dveh kolidh s štirimi točkami na tretjem mestu.

Prva zmaga za SAK

SAK je končno zmagal kot smo to vajeni. Vseh devdeset minut je pritiskal na vrata moštva iz Irschna. O tem priča vsaj pet stodontnih možnosti, ki so jih imeli Hanser, Luschnik in Galo. V teku dveh minut pa sta zadela Velik iz enajstmetrovke in Marjan Sadjak. V голу je prvič branil Milan Oraže, tako da je na polju lahko igral legionar Mladen Jovičević.

Zamenjave v moštvu so se dobro ob-

nesle, kajti kljub na videz tesnemu rezultatu je SAK jasno diktiral tekmo.

V Pliberku pa je moštvo iz Brež moralo nastopiti na „novem“ starem igrišču, kjer se je Wölbl izkazal za pravega mojstra žoge, saj je poskrbel za dva gola, enega je dosegel kar iz središčnega kroga! WAC je zaustavil Borovlje, kljub temu pa Maver skupaj z Wölbom vodi na lestvici strelcev s tremi goli.

NOGOMETNO OGLEDALO

SAK – Irschen 2:1 (0:0)

ASV-igrišče, 400 gledalcev, sodnik Ruch (dober); **postava SAK:** Oraže; F. Sadjak, Stern, L. Sadjak, Certov (25. Luschnik); Velik, Jovičević (67. Blajs), Galo, Kreutz; M. Sadjak, Hanser. **Goli za SAK:** Velik (56., enajstmetrovka), M. Sadjak (58.).

Pliberk – Breže 4:1 (1:1)

Pliberk, 400 gledalcev, sodnik Aichholzer (dober); **postava Pliberka:** Maček; Krausler, Liesnik, Terčič, Lopinsky; Dlopst, Wuntschek (75. Warasch), Wölbl; Skof, Hutter, Pachoinig (80. Urnik). **Gole za Pliberk:** Dlopst (16., 83.), Wölbl (50., 57.). **Ostali rezultati:** Wietersdorf – Klopinj 3:1, FC Šentvid – Rapid Lienz 2:0, Trg – ATSV Wolfsberg 3:0, WAC – ATUS Borovlje 2:1, Mölltal – VSV/ Beljak 0:3.

Bilčovs – St. Leonhard 0:0 (0:0)

Potok, 250 gledalcev, sodnik Kronlechner (povprečen); **postava Bilčovsa:** Woschitz; Wieser, Partl, Schlemitz, Schellander; Hobel, Ogris, W. Kuess, Karlovčan; Hartl (86. Schainig), J. Kuess.

Šentandraž – Dobrla vas 2:2 (2:0)

Šentandraž, 100 gledalcev, sodnik Obwurzer (negotov); **postava Dobrle vasi:** Novak; Lesjak, Appe, Karel, Mišič; Pasterk, Wegscheider, Vugrinec; Marin, Prosen, Gorenšek. **Gola za Dobrlo vas:** Prosen (63.), Appe (89.). **Ostali rezultati:** Žitara vas – ASV Celovec 0:0, Treibach – Liebenfels 0:1, ASK Celovec – Frantschach 3:2, Žrelec – Mostič 8:0, Ruda – Vetrinj 2:1.

Železna Kapla – Sele 3:0 (1:0)

Dobrlo vas, 100 gledalcev, sodnik Wieser (brez napak); **postava Železna Kapla:** Warch; Lipusch, Kaschnig (68. Fera), Orasche, Köck; Preschern, Sporn, Germačnik; Wichar, Kuchar, Jenschatz. **Postava Selanov:** Fuchs; Oraže, Mak, Jug, Užnik (80. Pristovnik), Kulmež; P. Čertov, F. Čertov, Ahim Oraže; Stern, Urban (61. Al. Mak). **Goli za Železno Kaplo:** Jenschatz (35.), Köck (57.), Wichar (63.).

Pokrče – Šmihel 0:1 (0:0)

Pokrče, 100 gledalcev, sodnik Sivec (povprečen); **postava Šmihela:** Leitgeb; Andrej, Djurič, K. Berchtold, Krausler; Ramšak, Blažej, Maček; Golautschnik, Močilnik, Buchwald (70. Marko). **Gol za Šmihel:** Močilnik (75.). **Ostali rezultati:** Globasnica – Metlova 1:6, Reichenfels – Šentpavel 2:3, Galicija – Grebinj 2:3, Labot – Velikovec 0:1, Sinča vas – Podkrnos 0:1.

Poletna odbojka

6. odbojgarski turnir v Dobu je privabil ekipe iz vse Avstrije, Italije, Jugoslavije in Nemčije. Med klubskimi moštvi (12 ekip) je bila najboljša Mislinja I (Slovenija). Sedmo mesto celovškega prvotigaša Hypo VBK kaže, kako močan je bil turnir. V amaterski skupini (18 ekip) so zmagali Schaumschlägerji iz Nižje Avstrije pred Viledo iz Maribora.

TERMINI

NOGOMET

Sobota, 19. 8. 1989: Grebinj – Železna Kapla (17.30), Dobrla vas – Bilčovs (18), Bad St. Leonhard – Ruda (18), Liebenfels – Žitara vas (17.30), Lienz – Pliberk (17.30), Breže – Trg (17), Vetrinj – Žrelec (17.30).
Nedelja, 20. 8.: Borovlje – SAK (17.30), Klopinj – WAC (17.15), Šmihel – Galicija (17), Podkrnos – Globasnica (17), Sele – Labot (17.).

ŠAH

Sobota, 19. 8.: IBS-open v Ločah, zadnje kolo (9).

Koroška liga

1. Trg	2 2 0 0 4:0 4
2. WAC	2 2 0 0 4:1 4
3. Pliberk	2 1 1 0 6:3 3
4. Šentvid	2 1 1 0 2:0 3
5. SAK	2 1 1 0 2:1 3
6. Borovlje	2 1 0 1 5:2 2
7. VSV/Beljak	2 1 0 1 3:1 2
8. Wietersdorf	2 1 0 1 3:5 2
9. Klopinj	2 0 1 1 2:4 1
10. Lienz	2 0 1 1 1:3 1
11. Breže	2 0 1 1 2:5 1
12. Wolfsberg	2 0 1 1 2:5 1
13. Mölltal	2 0 1 1 1:4 1
14. Irschen	2 0 0 2 1:4 0

Spodnja liga-vzhod

1. Žrelec	2 2 0 0 12:2 4
2. Liebenfels	2 2 0 0 3:1 4
3. ASV Celovec	2 1 1 0 2:0 3
4. ASK Celovec	2 1 0 1 4:4 2
5. Šentandraž	2 0 2 0 3:3 2
6. Ruda	2 1 0 1 2:2 2
7. Treibach	2 1 0 1 1:1 2
8. St. Leonhard	2 0 2 0 1:1 2
9. Bilčovs	2 0 2 0 0:0 2
10. Mostič	2 1 0 1 1:8 2
11. Vetrinj	2 0 1 1 1:2 1
12. Žitara vas	2 0 1 1 0:1 1
13. Dobrla vas	2 0 1 1 2:4 1
14. Frantschach	2 0 0 2 4:7 0

Spodnja liga-zahod

1. Sachsenburg	2 2 0 0 6:0 4
2. Trebinje	2 2 0 0 4:2 4
3. Landskron	2 1 1 0 5:1 3
4. Lendorf	2 1 1 0 5:1 3
5. Šmohor	2 1 1 0 4:2 3
6. Matri	2 1 0 1 9:6 2
7. Szentjacob	2 1 0 1 5:5 2
8. Vernberk	2 1 0 1 2:2 2
9. Baško jezero	2 1 0 1 2:3 2
10. Rožek	2 0 1 1 2:3 1
11. Baldramsdorf	2 0 1 1 1:2 1
12. Brnca	2 0 1 1 4:8 1
13. Magdalen	2 0 0 2 0:5 0
14. Radenthein	2 0 0 2 0:9 0

1. razred D

1. Metlova	2 2 0 0 8:2 4
2. Velikovec	2 2 0 0 7:1 4
3. Grebinj	2 2 0 0 6:2 4
4. Šentpavel	2 1 1 0 5:4 3
5. Podkrnos	2 1 0 1 5:3 2
6. Reichenfels	2 1 0 1 4:4 2
7. Labot	2 1 0 1 3:3 2
8. Šmihel	2 1 0 1 2:2 2
9. Pokrče	2 1 0 1 2:2 2
10. Železna Kapla	2 1 0 1 4:6 2
11. Globasnica	2 0 1 1 3:7 1
12. Galicija	2 0 0 2 3:5 0
13. Sinča vas	2 0 0 2 1:5 0
14. Sele	2 0 0 2 0:6 0